

Koperniczki

numer jubileuszowy

150

SP 24 Tarnów

Spis treści

Wywiad z Panem Adamem Dudkiem.....	str. 3
Dyrektorzy od początku powstania szkoły.....	str. 5
Zdjęcia.....	str.6
Ciekawostki o Koperniku.....	str. 7
Przepis na pierniki.....	str. 9
Autorzy materiałów.....	str. 10

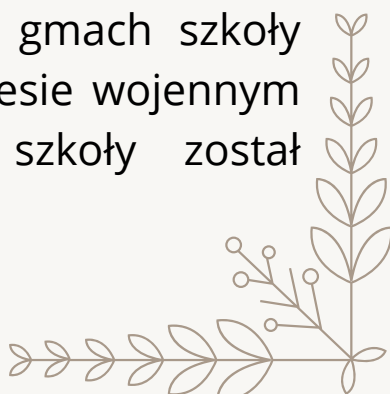

Wywiad

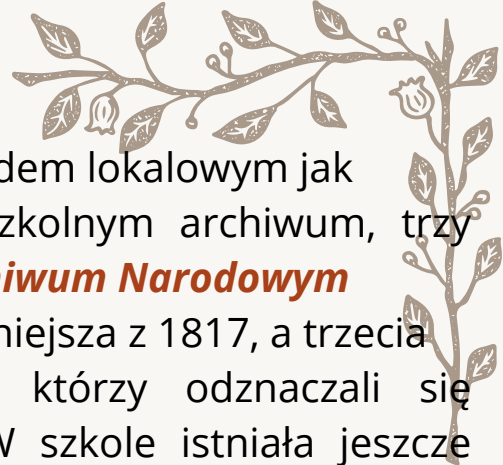
Z PANEM ADAMEM DUDKIEM

Jest Pan koordynatorem jubileuszu 150-lecia budynku szkoły im. Mikołaja Kopernika. Badając historię, czy napotkał Pan na coś interesującego o naszej szkole?

Oczywiście, że tak. Rok poszukiwań ciekawostek o naszej szkole dostarczył mi wielu cennych informacji. Otóż, dokładnie w tym roku przypada 240-lecie szkoły im. Mikołaja Kopernika oraz 150-lecie budynku. Historia szkoły rozpoczyna się dokładnie od 1784 roku. Choć w archiwum szkoły nie ma wzmianki odnośnie pierwszego dyrektora szkoły, to już wiadomo, że od 1786 roku kierował nią **Józef Lignau**. Pochodził z Prus i miał ukończony we Lwowie kurs nowoczesnego nauczania. Kierował on szkołą zaledwie 6 lat, ponieważ przedwcześnie zmarł. **Szkoła Główna w Tarnowie** (dawna nazwa szkoły) mieściła się w uliczce od północno-zachodniej strony kościoła katedralnego.

W pierwszym okresie istnienia liczyła 3 klasy. Uczęszczała do niej młodzież w przedziale wiekowym od 5-12 lat. W 1844 roku przy szkole tej otwarto szkołę niedzielną, a potem utworzono niższą szkołę realną. Ponieważ klasy w szkołach ludowych były przepełnione, wiosną 1873 roku zapadła decyzja o przemianieniu szkoły głównej męskiej, połączonej z niższą realną **w 8-letnią szkołę wydziałową**. Rok później, przed wakacjami 1874 roku, budynek szkoły został ukończony. Placówka wreszcie doczekała się swojego budynku. Był to obiekt dwupiętrowy, w którym znajdowało się 13 przestronnych sal lekcyjnych. Projektantem budynku był znany **Karol Polityński**. W czasie I wojny światowej kwaterowały tu wojska rosyjskie oraz austriackie. Przez pewien okres znajdował się w nim szpital. Budynek w tamtych czasach został mocno zdevastowany. W 1939 roku gmach szkoły został przejęty przez wojska niemieckie. Nauka w okresie wojennym była utrudniona. Dopiero po wojnie budynek szkoły został odrestaurowany.

Historia naszej szkoły jest bogata i ciekawa pod względem lokalowym jak i nauczania. Do początków XX wieku istniały w szkolnym archiwum, trzy najstarsze **złote księgi**. Dzisiaj znajdują się one w **Archiwum Narodowym w Krakowie**. Najstarsza z nich pochodzi z 1795 r., późniejsza z 1817, a trzecia z 1856. Do ksiąg złotych wpisywano uczniów, którzy odznaczyli się wytrwałością, pilnością i wzorowymi obyczajami. W szkole istniała jeszcze jedna księga – **księga czarna**. Wpisywano do niej uczniów, którzy dopuszczali się różnych wybryków. Oprócz owych ksiąg do tej pory szkoła dysponuje dokumentem w postaci księgi inwentaryzacyjnej spisanej w języku niemieckim za okres 1828 – 1844 oraz innymi woluminami, które można zobaczyć w gablocie szkolnej.

Proszę nam powiedzieć, czy warto takie jubileusze obchodzić?

Oczywiście, że warto! **Po pierwsze** – każdy jubileusz skłania do refleksji nad mijającym czasem. 150-lecie budynku szkoły staje się okazją do wspomnień, które pozostają w pamięci wielu pokoleń. **Po drugie** – jubileusz to święto uczniów, nauczycieli, rodziców oraz absolwentów. W tym dniu wspominamy osoby, które przez minione lata kształtowały wizerunek szkoły. **Po trzecie** – trudno być obojętnym wobec miejsca, w którym pozostawiło się część swojego życia. Każdy zakątek szkolnych korytarzy i sal lekcyjnych przemawia do nas, łączy przeszłość z teraźniejszością. **To okazja do pokazania tym, którzy uczą się w niej teraz, że szkoła to bardzo ważny czas w życiu każdego człowieka.**

Czego można życzyć z okazji jubileuszu budynku szkoły?

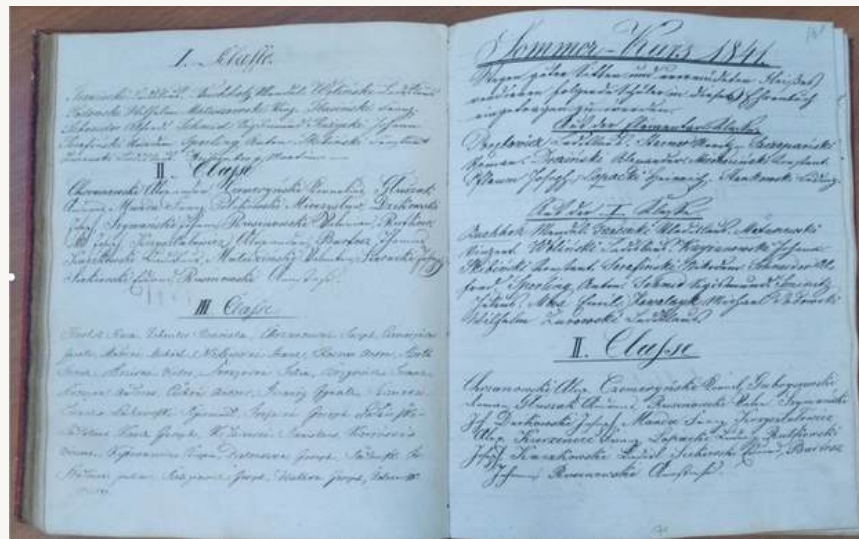
Przede wszystkim należą się gratulacje dla całej Społeczności szkolnej. Wszystkim, którzy tworzyli i tworzą historię naszej placówki, za włożony trud i ciężką pracę. Za wychowanie wielu pokoleń ludzi, rozwijanie w nich pragnienia wiedzy i otwartości na świat. To właśnie dzięki ciężkiej pracy pedagogów, młodzi uczniowie od wielu lat mogą rozwijać swoje umiejętności, pasje i zainteresowania, uczestniczyć w rozmaitych projektach i konkursach. Podziękowania należą się również pracownikom administracji i obsługi, bez zaangażowania których szkoła nie mogłaby normalnie funkcjonować. A czego życzyć! Niech świętowany Jubileusz będzie powodem do zadowolenia, a także bodźcem do dalszego działania na rzecz szkoły. By w kolejnych latach utrzymać prestiż szkoły i równie dobrze jak w poprzednich dekadach przygotowywać młodzież do zmagania z coraz bardziej rzeczywistością.

Zdjęcia tablic pamiątkowych wiszących w naszej szkole oraz ksiąg opisanych w artykule.

Złota Księga z 1795 roku.
Zabytek obecnie znajduje się
w Archiwum Narodowym
w Krakowie - Oddział w Tarnowie.

Wpis do Złotej Księgi z 1817 roku.
Księga prowadzona do roku 1854.

Dyrektorzy

od początku powstania szkoły im. Mikołaja Kopernika

Budynek, w którym aktualnie znajduje się SP 24, został wybudowany w 1874 roku. Sama szkoła istnieje jednak znacznie dłużej. Już od 1784 roku jako Szkoła Główna kształci młodych tarnowian. W tym artykule chcielibyśmy przedstawić Wam dyrektorów od samego początku powstania szkoły imienia Mikołaja Kopernika w Tarnowie.

JÓZEF LIGNAU

Kierował szkołą tarnowską w latach **1786 – 1792**.

Miał ukończony we Lwowie kurs nowoczesnego nauczania.

Pochodził z Prus. Zmarł przedwcześnie 28 lipca 1792 r. licząc zaledwie 28 lat.

NORBERT MECENSEFFI

Był nauczycielem w Tarnowie i dyrektorem szkoły przez **36** lat.

Zmarł w 1828 r. licząc 78 lat.

PANTALEON de SŁOTYŁO BILIŃSKI

Pełnił obowiązki dyrektora tylko przez **rok**, następnie podjął na powrót pracę nauczyciela. Zmarł w 1833 r. w wieku 56 lat.

JERZY (Georg) KWISSTEK

Kierował szkołą w latach **1830 – 1837**.

Zmarł w wyniku apopleksji (udar mózgu) 26 sierpnia w 1837 w wieku 66 lat.

ADAM BORECKI

Pełnił obowiązki dyrektora tylko przez rok. Profesor 4 klasy.

Uczył w tarnowskiej szkole w latach **1836-1850**.

KS. JAN GIEŁDANOWSKI

Kierował szkołą w latach **1839-1843**.

W latach (1843 do 1854) pełnił funkcję wicerektora i rektora Seminarium Duchownego w Tarnowie, a od 1854 r. inspektora szkolnictwa ludowego w diecezji tarnowskiej.

IGNACY DUBIL

Kierował szkołą w latach **1845 – 1847**. Był pochodzenia czeskiego.

Przed przyjściem do Tarnowa nie uczył w żadnej szkole w diecezji tarnowskiej.

JAN POSPISCHILL

Kierował szkołą w latach **1851 – 1871**. Urodzony na Węgrzech.

Przed przyjściem do Tarnowa był nauczycielem 4 klasy Szkoły Głównej w Bochni, uczył także w tamtejszej niższej szkole realnej. Opracowanie: Adam Dudek

Ciekawostki o Koperniku !

Mikołaj Kopernik to prawnik, urzędnik, dyplomata, lekarz oraz doktor prawa kanonicznego, zajmujący się astronomią i astrologią. Przyszedł na świat 19 lutego 1473 roku w Toruniu. Miał troje starszego rodzeństwa: brata Andrzeja, siostrę Barbarę i Katarzynę. W 1498 roku Kopernikowie przeprowadzili się z domu przy ulicy św. Anny do kamienicy przy Rynku Staromiejskim 36.

- Kopernik ukończył studia z 4 różnych dziedzin, studiował astronomię, prawo kanoniczne, medycynę i filologię grecką.
- W trakcie studiów we Włoszech miał okazję spotkać się z Leonardem Da Vinci.
- Najbardziej znanym osiągnięciem Kopernika jest stworzenie heliocentrycznego modelu Układu Słonecznego, na który poświęcił niemal 20 lat.
- Podczas prowadzenia obserwacji astronomicznych, Kopernik korzystał z prostych instrumentów, nie dysponował ani teleskopem, ani lunetą.
- Mikołaj Kopernik jest autorem dzieła „De revolutionibus orbium coelestium” (O obrotach sfer niebieskich), które przez ponad 200 lat (1543-1822) było w kościelnym wykazie ksiąg zakazanych.
- Był obecny w katedrze wawelskiej podczas koronacji Króla Zygmunta I w Krakowie.

- Wykazywał również zainteresowanie poezją, fascynował się kulturą grecką i starożytną Grecją. Jego debiutem w dziedzinie poezji był epigram, stworzony w Krakowie jako część pieśni weselnej (epitalamium) dedykowanej biskupowi warmińskiemu Janowi Dantyszkowi z okazji ślubu Barbary Zápolyi i Zygmunta I Starego.
- Był człowiekiem renesansu. W wykładzie „Traktat o monecie” postawił słynną tezę o wypieraniu lepszego pieniądza (o większej wartości rynkowej) przez gorszy, co jego zdaniem prowadziło do zubożenia społeczeństwa. Przedstawił wówczas również projekt reformy monetarnej w Prusach Królewskich.
- Sporządził mapę Warmii, Królestwa Polskiego i Litwy.
- Z jego inicjatywy wybudowano rurociąg, dzięki czemu ludność Warmii i Pomorza była zaopatrzona w świeżą wodę.
- W 1873 roku, z okazji czterechsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, Jan Matejko stworzył dzieło zatytułowane „Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem”.
- Planetoida (1322) Copernicus otrzymała swoją nazwę od jego nazwiska.
- Kopernik widniał na banknocie o nominale 1000 zł, który w roku 1965 Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu. Ten banknot charakteryzował się unikalnym wzorem graficznym, odróżniającym go od innych ówczesnie obowiązujących banknotów, będącym w obiegu w latach od 1975 do 1996 roku.

- W 2010 roku w 537. rocznicę narodzin astronoma na jego cześć nazwano pierwiastek chemiczny (Cn, copernicium).

Przepis na pierniczki

Składniki:

- 1/2 szklanki miodu
- 5 łyżek miękkiego masła
- 1/2 szklanki cukru pudru
- jedno jajko
- 2 i 1/4 szklanki mąki pszennej
- 1 łyżeczka sody
- 3 łyżeczki przyprawy do piernika
- 1 łyżeczka kakao

Sposób przygotowania

Wszystkie składniki wymieszać i ugnieść ciasto, rozwałkować na grubość około 4 mm, podsypać mąką (aby ciasto się nie lepilo), wykrawać pierniczki. Ułożyć na blaszce wyłożonej papierem do pieczenia, Piec około 10 minut w temperaturze 180 stopni. Po upieczeniu przechowywać w szczelnie zamkniętym pojemniku.

Przepis na lukier

- 250 g cukru pudru
- sok z jednej cytryny
- łyżka mleka
- wymiwszać składnik i ozdobić pierniczki

DYREKTORZY SZKÓŁ
MIESZCZĄCYCH SIĘ W TYM BUDYNKU
od 1874 roku

Jan Schütz 1874 - 1884

Henryk Mendocha 1884 - 1895

Karol Albrecht 1895 - 1914

Józef Maleta 1914 - 1915

Teodor Szypuła 1915 - 1931

Michał Żołądź 1931 - 1932

Zygmunt Wysocki 1932 - 1949

Walenty Skorupski 1949 - 1972

Michalina Kędzierska 1972 - 1982

Stefania Pytko 1982 - 1987

Krystyna Gościmińska 1987 - 2003

Leszek Liszka 1999 - 2006

Małgorzata Wrześniowska 2006 - 2009

Mariusz Zajac od 2009

JUBILATKA

Nasza Szkoła Jubilatka
jest dla uczniów niczym matka.

150 lat nam służy,
wie już o tym mały, duży.
Tyle lat ma, a wciąż piękna,
nowoczesna i przyjemna.
Wszystkim dobrze jest znana
i do tego bardzo lubiana.
Dawniej inne nazwy miała,
później ciągle się zmieniała.
Nowi dyrektorzy i nauczyciele,
zmian w budynku było wiele.
Lecz efekty doskonałe
są widoczne lata całe.
Tutaj wszyscy się starają
imię szkoły wysławiają.

Adam Dudek

Autorki i autorzy materiałów

Okładka: Lena Gąsior 8A

Spis treści: Lena Gąsior 8A

Ciekawostki o Koperniku: Amelia Lechowicz 8A

Wywiad z p. Adamem Dudkiem: Zofia Harpula 8A

Dyrektorzy: Lena Gąsior 8A

Pierniczki: Kamila Wójcik 6C

Opieka merytoryczna - mgr Kinga Maj